

רוז אליוסף

רואה

אחוז יודעי קרוא וכתוב בין הערבים נמוך מאד. בלכנון הוא גבוה יותר, בסעודיה ובתימן הוא כמעט אפסי. אך הערבי הממוצע הוא גם בעל חוש הומור מפותח מאד — לא הומור אנגלי מאופק, גם לא הומור צרפתי חלקלק. חוש ההומור של הערבי הוא ציורי וגשמי הרבה יותר. על כן, מפותחת בין הערבים אמנות הקריקטורה. כי ציור הומוריסטי יכול להביא גם מי שאינו יודע לקרוא פרק בקוראן, או חותם את שמו עדידי טביעת בוחן משוחה כדיו. הנושאים לקריקטורות לקוחים מחיי יום יום, הציורים מועברים מיד ליד בין יושבי בתי הקפה. פזמונאים עממיים שואבים מהם השראה לשירים. אם עסקן מפלגתי נחל מפלה, או אם ראשי-ממשלה נקט צעד לא אהוד, הופכים אותו הקריקטוריסטים לבדיחה עממית. לא פעם נאסרה הופעתו של עיתון ערבי בגלל קריקטורה, בו בזמן שעל נושא הציור לא הוטלה כל צנזורה. כי השלטונות ידעו שרק מעטים מסוגלים לקרוא מאמר ביקורתי, בעוד שקריקטורה — כל אדם מסוגל להבינה.

רוז אליוסף הוא שמו של שבועון מצרי מצויר — שבועון מצויר אמתי: אין בו אף צילום. לעומת זאת, שופע הוא ציורים, רובם קריקטורות. תפוצתו ההמונית (400 אלף גליונות לשבוע) בכל הארצות הדוברות ערבית הפכה אותו לגורם בעל השפעה רצינית, מדורגי (ברובם פוליטיים) נחשבים בין המוסמכים ביותר על המתרחש בזירה הערבית, לפני ואחרי הקלעים.

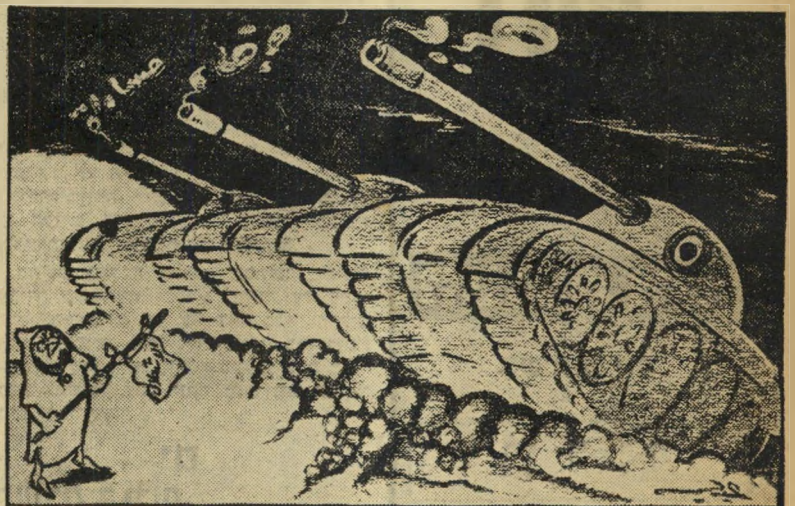
מלבד רוז אליוסף השבועון, קיימת רוז אליוסף האשה, בעלת השבועון. זהו, על כל פנים, אחד השמות הרבים אשר איחסאן אל-קדוס נשאה משך 48 שנות חייה הסוערים. בת הסוחר המצרי, שהתחילה את הקריירה הציבורית שלה כרקדנית בלהקה קהירית, התחתנה והתגרשה חמש פעמים, הפכה לבסוף לאשה היחידה בעולם הערבי, העורכת ומוציאה עתון לאור, רכשה את מעמדה בדרך הקשה.

לא פעם, בהלכה על החבל הדק מעל תהומות הפוליטיקה המצרית, כמעט התחלקה ונפלה. אך תמיד ידעה להחזיר את שיווי משקלה — בעזרת ידידים טובים, שוחד או, יותר פשוט, בעל חוש.

אך מאחורי ההפכפכנות הסתתרה אישיות חזקה ועקשנית. איחסאן אל-קדוס, משך רוב גילגוליה, שמרה על קו מויני ברור: קידום הערבים, שיתרום הלאומי והחברתי. לשם כך, תמכה באיגודים מקצועיים, הכינה את בנה להיות הצייר הסוציאליסטי הראשון בפרלמנט המצרי, תמכה בהפיכה הצבאית, ניהלה מערכה רצופה על הכרזת רפובליקה במצרים. נשק חשוב במאבקה: הקריקטורה.

„אמא'לה!“
 תורכיה, בדמותו הבכיינית והמפוחרת של הנשיא ג'אלל ביאר, רצה לרזועותיה של ארצות-הברית. הכוונה: הרב הרוסי (למעשה) השוכן על גבולה, הראה סימני התחממות. אמנם ההתחממות מתבטאת בלקיחה ירודתית, אך תורכיה ההיסטרית מוכרת את עצמה לאמריקה (ראלס) מתוך תקווה שזה עתה להרתיע את הרוסים מלהתקיף את תורכיה.

נגד צרפת
 רוז אליוסף היתה בין הראשונים, שהכריזו מלחמה על האימפריאליזם הצרפתי בצפון אפריקה. בהיותה אשה שינקה מידה גדושה של תרבות צרפתית, ידעה עורכת השבועון הסטירי לנצל את ידיעותיה נגד הצרפתים עצמם. למעלה: סיפמת המהפכה הצרפתית הנשגבה. חופשי, שוויון, אחווה — מיתמרת פעשו אנטי-צרפתי מנועי תותחים צרפתיים, שנשלחו לדכא את ערביי מארוקו השואפים גם הם לאותה מטרה עצמה. משמאל: אנטי-יריה, שהיא באופן רשמי חלק אינטגרלי של צרפת, עודה באש.

חטא ועונשו
 האיש המכוון את האקדה (מימין) מוד חזהו של גמאל עבד אל-נאסר, ראש ההפיכה הצבאית, מסמל את הריאקציה — מלה שהוכנסה לשפה הערבית ציה — כמו בכל סיפור הגזן, בא המושע על שכרו — האקדה מפליט את הקליע אחרה, הורג את הרוצח השפן.

